
A Magyar Környezeti Nevelési Egyesület hírlevele 2011. november

Volt

Csobánkai OT, 2011

Gyönyörű időben, nagyon sok örömteli pillanatot megélve töltöttük együtt a csobánkai hétvégét közel 50-en.

A találkozás öröme, a jóízű beszélgetések, a táncházak hangulata, a népdalok éneklése, a környékbeli civil szervezetek összefogásának nyomán született tanösvények bemutatása, a Devescovi Balázs, Kecskés Feri, Victor András által vezetett, szívet-lelket feltöltő erdőjárás, túrázás, a „kicsi szép” keresése, alumíniumdobozokból ékszerkészítés, a Magosfa Alapítvány és Vásárhelyi Tamás (MTM) által bemutatott remek internetes segédanyagok, az egyesület sokféle projektjéről való bemutató, a rendszergondolkodásról szóló játék az udvaron...

Volt még finomságokkal megrakott Terülj, terülj, asztalkám, Laska-bögre (mindenkié egyedi, Laskovics Kati saját maga készítette minden résztvevőnek), az ökoteregetésen folyton cserélődtek a kirakott holmik... (Én a kis Tatai unoka, Lola örömének voltam részese, amint egy tündérbúza tulajdonosává vált.)

A Fair Trade kávé szorgosan főztük reggelente, miután András furulyás ébresztője után kezdtünk magunkhoz térni...

Leginkább talán a mosolygós együttlétnek örültünk. Betértek ám hozzánk rövidebb-hosszabb időre kedves, rég látott tagjaink közül többen is, akik ugyan nem értek rá az egész hétvégén velünk maradni, de azért bekukkantottak! Könczey Réka, Szentendrey Géza és kedves társa (még elmaradhatatlan, hűséges kutyája is!), Néder Kata, Fridrich Ági, Labancz Györgyi, Gyalog Éva (a Módszerkosár töltőgőzeje) és így tovább... Új tagunk is akadt, Szikoráné Tóth Anna, akinek nagyon tetszett a társaságunk. (Új taggá vált a helyszínen még két ember! Titok egyelőre, hogy kik... A bemutatkozásukat lessétek meg! www.mkne.hu – Tagság – Új tagok bemutatkozói)

Benke Cili volt a csobánkai háziasszonyunk, aki gondoskodott a helyi értékeket bemutató fotókiállításról, vetítésről, a finom ebédekről, vacsoráról, a színes programokról, a fergeteges táncházakról, ahol kifulladásig roptuk (csetlettünk-botlottunk kacagva, sírva jókedvünkben). A környék tanösvényei, a hely szépsége, Cili elkötelezett Csobánka-szeretete mély nyomot hagyott mindenkiben. Helyi és környékbeli segítők mellett ott szorgoskodott az édesanyja, s míg mi élveztük a csobánkai ízeket, Gáborka nevű kislánya

Lolával játszott nagyokat... Köszönet illeti azokat a társainkat, akik a házi munkákba besegítettek!!! Kunné Margit, Bia, Rita, Újszászi Györgyi, Németh Mari, Sz. Tóth Anna...

Köszönet a telekocsikért, a „vidékiekre” való odafigyelésért.

Végül köszönet Laskának is, aki mosolygósan, csendes rugalmassággal dolgozott mindvégig a háttérben (mint elnökségi OT-felelős) az iroda dolgozóival, Nórával, Lacival, Szekivel!

A szervezés feszültsége az örömben kisimult. Köszönet érte!

Várva jövőre azokat is, akik most nem lehettek velünk! Hiányoztatok!!!

Saly Erika

László Ervin tiszteletbeli tagunk

Október 6-án a Budapest Klub Alapítvány irodájában (a Mátyás templom melletti impozáns épületben, a Szentháromság téren) átadtuk László Ervin professzor úrnak egyesületünk díszoklevelét. Az örömteli pillanatnak, a találkozásnak részesei lehettek az egyesület képviselőiben: Darvas Katalin (választmányi elnök), Kelen Gábor (FB-elnök), Saly Erika (egyesületi elnök).

A díszoklevél igazolja, hogy egyesületünk „László Ervint, a világszerte ismert magyar gondolkodót, aki maradandót alkotott az ökológia, a gazdasági tudományok és a filozófia területén egyaránt, és aki munkásságával segítette a fenntarthatóság tanulását, a fenntarthatóságról való gondolkodást, tiszteletbeli tagjává választotta.”

László Ervin örömmel, szelíd alázattal fogadta az elismerést, s [nyílt levelét](#), melyet a világ fiataljaihoz írt, egyesületünkkel is megosztotta (www.mkne.hu – ld. Olvasnivalók vagy Aktuális oldalon lévő cikk, plusz fotók).

A beszélgetés során ajándékkul átadtunk néhány egyesületi kiadványt, köztük az NKNS egyik nyomtatott, spirálozott, friss példányát. Felcsillant a szeme, s ajánlotta, hogy melyik kiadót keressük meg rá való hivatkozással. Kapcsolatunkat erősítendő felkértük, hogy ha módjában áll, akkor a jövő évi jubileumi konferenciánkon tiszteljen meg bennünket előadásával. Nem zárkozott el ettől sem.

Saly Erika

Megint játszottunk a sérült gyerekek napján

Tavaly először vettünk részt a „sérült gyerekek napján”. Ezt az Értelmi Fogyatékosággal Élők és Segítőik Országos Érdekvédelmi Szövetsége szervezi, s az utóbbi években mindig a Fővárosi Állatkertben van. Tavalyi sikeres szereplésünk nyomán idén is megkeresték egyesületünket a szervezők.

A rendezvény címe pontosításra szorul, ugyanis nem általában véve sérült gyerekek számára szól, hanem (ahogyan azt a szervező szövetség neve is elárulja) kifejezetten értelmi fogyatékos gyerekek számára. Minden évben több ezer gyerek jelenik meg ezeken a programokon: kik családotstul, kik valamilyen intézet szervezésében. Az egészen enyhe értelmi fogyatékosoktól a középsúlyos, sőt, súlyosan fogyatékos gyerekekig minden fokozat megjelenik. (És nem is csak gyerekek jönnek, hanem ifjak s felnőttek is.)

Idén – immár huszadik alkalommal – szept. 12-én volt a rendezvény. Ezen egyesületünket (rajtam kívül) Nemcsics Anna (a SZIE nálunk gyakorló hallgatója), Gergely Nóra (férjestül) és Jakócs László az irodából, valamint 10 gimnazista képviselte. A középiskolások mind a Petőfi Gimnáziumból jöttek. Németh Mária szervezte be őket! Közülük néhányan már másodjára vettek részt ezen a rendezvényen. Tavaly olyan sikeresnek érezték (teljes joggal!) a részvételüket, hogy idén az osztálytársaikat is rábeszélétek.

Értelmi fogyatékosok foglalkoztatására alapvetően érzékszervi játékok jöhetnek szóba: pl. tapintás vagy szag alapján való felismerés. Az enyhe fogyatékosok számára azonban jól „működtek” pl. a kép-kép és kép-szöveg párosítási feladatok is.

Megint megerősödünk abban a hitünkben, hogy a környezeti nevelésben kidolgozott játék- és tevékenységformák általában kiválóan alkalmasak értelmileg, érzékszervileg vagy mozgásukban sérült gyerekek fejlesztésére is.

Victor András

Köszönjük!

Az egyesületben sokan, csöndesen teszik a háttérben a dolgukat. Önkéntes munkát végeznek. Ilyen munka volt a már hagyományosnak mondható állatkerti foglalkozásvezetés is, melyet a sérült gyerekek napján tartottak Németh Mari tanítványai (Petőfi Sándor Gimnázium) Victor András összefogásával.

Németh Mária tanítványai a Petőfi Sándor Gimnáziumból, a **sérült gyerekek napján**, idén másodszer is segítettek az egyesület standján.

Hogyan élték meg a gyerekek ezt a napot? Megható beszámolót olvashattok:

- Köszönjük szépen a lehetőséget, hogy egy ilyen programban részt vehettünk. Úgy gondolom, hogy mindannyiunk nevében nyilatkozhatok, hogy nagyon jól és hasznosan töltöttük az időt. Fontosnak tartjuk, hogy ne ijedjünk meg a sérült vagy hátrányos emberekkel való találkozástól, és ez az alkalom sok segítséget nyújtott nekünk a félelem leküzdésében. Sok aranyos, mosolygós emberrel ismerkedtünk meg, amiért hálásak lehetünk. :) (Bódi Eszter)
- Nagyon tetszett nekünk, ahogy lelkesen részt vettek a játékainkban, foglalkozásainkban. (Márton Piroska)
- Szeptember 12-e egy átlagos napnak indult, de nem az volt. Reggel gyülekeztünk az Állatkert előtt, mert aznap került megrendezésre a sérült gyerekek napja. Én azon

szerencsések közé tartoztam, akik idén másodjára vehettek részt ezen a csodálatos napon. Sok játékkal készültünk, volt színezés, képeslap- és kulcstartókészítés, fejlesztő feladatok stb. Ahogy elkezdődtek a programok, minket is sok kíváncsi érdeklődő rohamozott meg. Rengetegen lettünk az asztalnál, ami olyan üres volt még 9-kor.!) A legjobb érzés, hogy adhattál valamit a hozzád leülő embereknek, egy mosolyt, egy viccet, egy kedves szót, egy kis ajándékot, egy kis törődést, olyan apró dolgokra gondolok, amire kevés ember figyel manapság. Mindenki más volt... más SZEMÉLYISÉG, ennyiben voltunk csak mások. Volt, aki azért ült le hozzánk a „kreatívsarokba”, hogy anyukájának készítsen egy képeslapot, volt aki kedvenc tanár nénijének kedveskedett, de akadt olyan fiú is, aki szerelmes leveleket szeretett volna csinálni – meg is valósítottuk... együtt! Az órák csak úgy repültek, délutánig alig volt megállás. Annyi tehetséges gyerekekkel és felnőtellel találkoztunk, sokszor elkápráztatottak, mennyire precízen színeznek, mennyire szépen rajzolják le az elképzelésüket – bámulatos volt. Mindenki élvezte a programokat, nem csak Ők, mi is. Miután hazajöttem, egyszerűen csak mesélni tudtam megállás nélkül... annyi élmény, gesztus, szeretet vett körül. Köszönöm! (Kékesi Katinka)

- A siket gyereke előadása nagyon megható volt. Nagyon hálásak voltak a gyerekek és a tanáraik is, hogy foglalkoztunk velük. (Csoóri Panni)
- Nagyon jól éreztem magam, jó volt látni, hogy a gyerekek örömmel csinálják a feladatokat és hálásak voltak. (Nyerges Feri)
- Nagyon tetszett nekünk, ahogy a sérült gyerekek lelkesen részt vettek a játékainkban, a foglalkozásainkon. (Márton Piroska)

Bár a gyerekek megköszönték a lehetőséget, amit tőlünk kaptak, úgy gondolom, mi is köszönettel tartozunk a segítségért, amit nyújtottak. A „MÁS”-okkal való együttműködés az elfogadás szép példája.

13.S osztály: Bódi Eszter, Csoóri Panni, Illés Petra, Kékesi Katinka, Nyerges Ferenc

12.V osztály: Enyingi Vivien, Márton Piroska, Tóth Anikó, di Sandri Giulietta

11.S osztály: Kiss Norbert

Őszinte elismeréssel és köszönettel:

Saly Erika

Miből lesz a cserebogár?

Arra készültem, hogy a királyréti speciális ZöldDökös táborunkról írok egy „felnőtt” beszámolót a Körbe, de Marosváry Dorka, Bartha Cili tanítványa levette a vállamról ezt a terhet. Nincs mit hozzátennem az írásához. Legfeljebb annyit, hogy fantasztikus ennyi kivételes diákkal együtt táborozni, zöldülni, a jövőt tervezni. Nagy élmény volt mindnyájunknak.

Fogadjátok szeretettel Dorka írását!

Darvas Kata

Aktív európai fiatalok a Földért (EYTAE*) című WWF-projekt folytatása

Nyáron egy WWF Ausztria által szervezett nemzetközi táborba heten utaztunk magyarok, és felejthetetlen 10 napot töltöttünk az osztrák Alpokban. A tábor egyik célja az volt, hogy az ott szerzett tapasztalatokat a környezetünkben élő fiataloknak itthon átadjuk.

Még a tábor végén kitaláltuk a magyar csapattal, hogy egy zöld szervezetek/diákönkormányzatok hálózatát szeretnénk indítani magyarországi középiskolák között. A cél elérésének első állomása egy tábor szervezése volt, amire lelkes fiatalokat hívtunk meg Budapest és főváros környéki gimnáziumokból, akik saját iskolájukban elindíthatják a ZöldDököket.

A tábor az október 7–9-i hétvégén került megrendezésre a Duna-Ipoly Nemzeti Park királyréti oktatóközpontjában. Négy iskolából (Ráckevei Ady Endre Gimnázium, Berzsenyi Dániel Gimnázium, Budai Középiskola és Lágymányosi Bárdos Lajos Ált. iskola és Gimnázium) sikerült 9 diákot meghívni. Még ott voltak a nyári tábor résztvevői, a Budai Nagy Antal Gimnázium zöld diákönkormányzatának, a ZöldDöknek a tagjai, Darvas Kata, Németh Mária, Laskovics Katalin és Wintsche-Mikesch Viktor is. Így együtt közel harmincas létszámú csoport jött össze, és egy vidám és termékeny hétvégét töltöttünk együtt. A sok játék segített abban, hogy egy csoporttá kovácsolódjunk, ami fontos volt ahhoz, hogy a későbbiekben tudjunk együtt dolgozni. A rossz idő ellenére azért kirándultunk is, így nem csak ablakon keresztül csodálhattuk a királyréti tájat.

Emellett persze nem téveszthettük szem elől a célt sem, amiért ott voltunk: először feltérképeztük, mi a helyzet az iskolákban, működik-e már valamilyen zöld szervezet, ha igen, hogyan; ha nem, miért nem, és hogyan lehetne feléleszteni. Vasárnap közös ötletelés után minden kis csoport megtervezte, hogy a saját iskolájában hogyan lehetne megvalósítani egy zöld diákönkormányzatot, és úgy tűnt, mindenki megtalálta a cél felé vezető utat.

A következő két hónapban még kétszer össze fogunk jönni, megbeszélni a fejleményeket, tapasztalatokat. Sőt még foglalkozást is szívesen vezetünk az MKNE-s ökokarácsonyon!

Jó volt együtt látni annyi lelkes fiatalot, akik felelősséget éreznek a környezetük iránt, és ráadásul másokat is lelkesíteni tudnak. Nagy tervek születtek, és reméljük, nemsokára már a működő zöld szervezetekről írhatunk. A tábor alapján úgy gondolom, egy ilyen céltudatos, vidám, motivált és örült csapat bármire képes lehet...

* European Youth Taking Action for the Earth

Marosváry Dorottya
Waldorf Gimnázium, Solymár

ÖKO gyereknapi a REC-ben, Szentendrén

Az Alu-GO Kft. által szervezett rendezvényen vettünk részt október 15-én egy verőfényes, ám nagyon hideg napon. Grúz Adri, Koós Dia, Saly Erika és jómagam. Egy akadályverseny egyik állomása voltunk, termés-, termény-, zöldségfelismerő játékaikkal. Ami egy őszi naphoz illik. A többi állomáson az Alu-GO Kft. képviselői az általuk

alupalackból készített motoros, távirányítós autókkal vagy sakkfiguráknak álcázott palackokkal, illetve lengőtekével várták az érdeklődőket, valamint az ELTE Tanárképző egy lelkes csoportja szintén játékos foglalkozást vezetett. Megcsodálhattuk az alupalackból készített Eiffel-tornyot és a szintén aluszerkezeteket, valamint a gyerekek kipróbálhatták a leleményes „tükör” biciklit (mindig az ellenkező irányba fordul). Egy, korábban meghirdetett rajzpályázat eredményhirdetését is ez alkalomra szervezték, amihez egyesületünk is némi ajándékkal járult hozzá. Egy hiba volt: nagyon kevés résztvevő volt annak ellenére, hogy a helyszín, a REC (Regional Environmental Center) szentendrei központjának parkja ideális terep az ilyen események lebonyolítására.

Halácsy Ágnes

Learning to Change for Sustainability workshop

(Magyarul: Tanuljunk megváltozni a fenntarthatóság érdekében!)

Ezt az egynapos, angol nyelvű műhelyt okt. 19-én a parlament Fenntartható Fejlődés Bizottsága (elnöke Jávor Benedek), a Jövő Nemzedékek Országgyűlési Biztosának Irodája (a biztos: Fülöp Sándor), valamint a Corvinus Egyetem szervezte az IUCN bekapcsolódásával. A szervező szervezeteknek megfelelően a műhely részben a Parlamentben (a Vadász-teremben), részben az ombudsmani irodában volt.

Délelőtt – a köszöntők után – két plenáris előadás hangzott el. Az elsőt Keith Wheeler (az IUCN Oktatási és Kommunikációs Bizottságának vezetője) tartotta. Kulcsszavai a következők voltak: Less Loss, More Love, Balance, Action (vagyis minél kevesebb veszteség, minél több szeretet, egyensúly és aktivitás). Őt Czippán Katalin követte, aki a fenntarthatóság kompetenciáiról beszélt, s a tanulás létfontosságáról. Learning to know, to do, to live together, to be – mondotta (azaz azért tanulunk, hogy tudjunk, hogy cselekedjünk, hogy együtt tudjunk élni, egyáltalán, hogy létezzünk).

Délután szekciókban folytatódott a műhely, ahol a témák a következők voltak: a változáshoz szükséges kompetenciák, a felsőoktatás fenntarthatóságra nevelési feladatai és a biodiverzitás.

Victor András

Rendszergondolkodás játékosan a világhírű Dennis Meadows professzorral

Rendszergondolkodás játékosan címmel rendezett műhelykonferenciát 2011. szeptember 14-én Budapesten a Tanuló Szervezetek a Fenntarthatóságért, SOL Magyarország Alapítvány és a Jövő Nemzedékek Országgyűlési Biztosának Irodája. Egyesületünk több tagja is szerencsésen részt vehetett ezen a rendezvényen.

Dennis Meadows gondolatébresztő bevezető előadásában a rendszergondolkodásról mint a fenntarthatóság tanulásának alapkompentenciájáról beszélt. A világhírű tudós felhívta a figyelmet arra, hogy a globális válságok kihívásaira nem tudhatunk anélkül válaszolni, hogy mind gondolkodásunkat, mind életvitelünket jelentősen meg ne változtatnánk. Az új szemlélet, paradigma, rendszergondolkodás kiteljesítéséhez nélkülözhetetlen, hogy az oktatás minden szinten képes legyen a közös jövőnk alakításához szükséges kompetenciák fejlesztésére.

„Sajnos az emberek általában nem értik a komplex rendszerek működését. Úgy képzelik, hogy céljaik eléréséhez elegendő a közös cél és erőfeszítés. Bár a csoportot bizalom, egység és kemény munka jellemzi, mégis gyakran céljaiknak pont az ellenkezőjét érik el. Ilyenkor ugyanazt próbálják, csak még nagyobb erőfeszítéssel, ami általában csak ront a helyzeten. Meg kell értenünk a rendszer viselkedése és a szabályozó törvények közötti kapcsolatot.”

A műhelykonferencia során Dennis Meadows és Gillian Martin Mehers vezetésével olyan játékokat játszottunk, melyek hatékonyan rávezettek minket egy-egy konkrét helyzet vagy probléma alaposabb megértésére. Legtöbbjük nem volt több 5 percnél, és alig volt eszközigénye. Hatalmas élmény volt!

Hamarosan megjelenik magyarul Linda Booth Sweeney és Dennis Meadows Rendszergondolkodás játékosan című könyve, melyben 30 játék leírása és értelmezése található majd. Tettekre, tapasztalásra és megbeszélésre ösztönözve tanárokat, vezetőket, képzőket és facilitátorokat.

Köszönöm, hogy ott lehettem!
Bartha Cili

ZZ-szüret

2011. október elsején a Zöld Zugoly néhány tagja: Németh Mária, Klein Ibolya, Hegedűs Andrea, Wintsche-Mikesch Viktor, Kelen Gábor és Darvas Kata visszatértek Taliándörögdre, és csatlakozva a szüreti mulatsághoz, ezúttal borral kapcsolatos játékokat vittek magukkal.

Dél előtt a gyerekeknek tartottak akadályversenyt az iskola mellett, délután a szüreti felvonulás utáni műsorban a résztvevőket boros játékokkal szórakoztatták. (Képek a honlapon.)

Tavasszal újabb szemléletformáló programot terveznek a falunak. Természetesen, ha lesz megint fesztivál, a falu visszavárja a „normális” zöldeket.

A rendkívül hangulatos és szórakoztató nap után a résztvevők megalapították a Szeretem Dörögdöt csoportot. Teljes jogú tagnak fogadtuk Bartha Cilit, aki igazoltan volt távol.

Darvas Kata

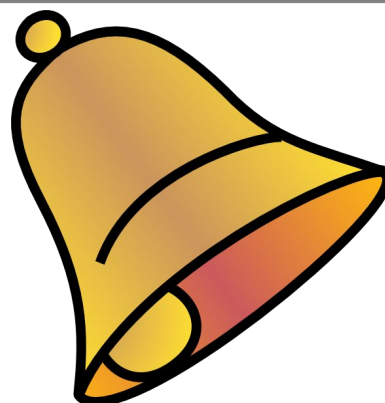
Lesz

ÖKOKARÁCSONY

I. Budapesten!

Igazi karácsonyi hangulattal várunk mindenkit a **Magyar Környezeti Nevelési Egyesület és a Lágymányosi Bárdos Lajos Kéttannyelvű Általános Iskola és Gimnázium** közös rendezvényén.

2011. december 10-én szombaton 10–14 óráig (Budapest, Baranyai utca 16–18.).

Változatos ajándékokat készíthetsz a családnak, barátaidnak. A belépődíj a foglalkozások önköltségi árát tartalmazza, 1 főnek 700 Ft (családi kedvezmény: minden további gyermek vagy felnőtt 100-100 Ft kedvezményt kap), 4 fős családnak csak 2000 Ft. Gyere el hozzánk barátaiddal, gyermekeiddel, ismerőseiddel! Csak természetes anyagokat használunk.

(Foglalkozások tartására idén is várjuk a vállalkozó kedvű Körtársakat. Jelentkezni lehet a 70/315-9990 telefonszámon Timár-Geng Csillánál.)

II. Pécsen!

December 3-án, Pécsen, a Tudomány és Technika Házában (Pécs, Búza tér 8.) karácsonyi kézműves napot tartunk.

Minden kicsit és nagyot sok szeretettel várunk.

Adorján Rita

Múzeumi Csoport a 2011–2012-es tanévben

Az elmúlt tanév végén a Múzeumi Csoport igen kevés, de annál lelkesebb tagja a rendezvények egyre csökkenő látogatottságának okait kereste. Arra jutottunk, hogy a főleg tanárokból álló csapat hétközben nagyon leterhelt, talán a hétvégi program, ahova családtaggal – gyerekekkel, unokával – együtt jöhetnének, nagyobb sikert arathat.

Ennek jegyében terveztük idei első programunkat okt. 15-ére, szombat délelőttre az Aquincumi Múzeumba. A kevés jelentkező miatt – fájó szívvel, de – lemondtuk a programot.

A további tervezésnél visszatérünk a szerda délutánokra.

November 9-én a Budapesti Történeti Múzeumba látogathatunk. Itt egy volt tanítványom, aki azóta a Restaurátor Osztály vezetője – hogy szalad az idő – vár minket a „birodalmában”. Megnézhetjük, mi történik a műtárgyakkal, mielőtt a látogatók szeme elé kerülnek.

December 7-ére a Magyar Természettudományi Múzeumba kaptunk meghívást Vásárhelyi Tamástól és Holler Judittól. Nem volt év, hogy ne jártunk volna itt, de ismét egy új látnivaló vár ránk, **Eltűnt világok** nyomai után kutathatunk.

Mindenkit szeretettel várunk.

Németh Mária

Jubileumi konferencia 2012 őszén

A Kör jövőre 20 (azaz húsz) éves. Már nem fiatalkorú, rég nem az, mert az egyesületek korát nem egészen úgy számítják, mint a tagjaikét. Persze bakfis vagy kölyök még a száz éven felüliek között.

Lehet, hogy nincs értelme ilyesmin merengeni. Mégis állnak előttünk komoly kérdések. Lesz-e a Kör 80 év múlva? Lesz-e szükség környezeti nevelésre 30 év múlva? Tudunk-e rugalmasan alkalmazkodni a közösség, a társadalom szükségleteinek megfelelően 5 év múlva – vagy akár most? És más szempontból a legfontosabbak: Tudunk-e változatlanul közösség maradni? Tudunk-e mi magunk mégis változni? Hogy jobban megfeleljünk annak, amit az emberiség vagy a magyar társadalom jelenlegi pályája a környezeti nevelővel szemben, a felelősen élő emberrel szemben támaszt. Nem mellékesen: tudunk-e okosan gondolkodni arról, mennyire kényszerpálya ez?

Szeretnénk a 20 éves jubileumot szélesebb körben megünnepelni, mint a 15 éveset. Aki 4 éve ott volt, emlékezhet, mennyire felemelő és egyben barátságos volt az a délután. Talán jövőre sikerül nemcsak a magunk köreiben, hanem egy országos konferencia keretében is elérni ugyanezt, miközben a fentiekben említett kérdésekkel is foglalkozunk. Mert mindkettőre szüksége van nemcsak tagtársainknak, hanem a magyar környezeti nevelői társadalomnak: kitekintésre, elgondolkodásra, felemelkedésre, tanulásra az egyik oldalon, és egymás megerősítő társaságára a másikon.

Alakulgat már a szervezésben együttműködők köre. Alakulgat már a program. Két támogatási pályázatot beadott már a Kör, hogy a részvételi díjakat lenyomhassuk, illetve a résztvevők körét tágíthassuk.

Az elképzelés szerint a szokásos Országos Találkozó és ez a konferencia Budapesten, egymásba fonódva, meghitt ünneplésünket (saját születésnapunkat) mégis lehetővé téve valósul majd meg. Készüljete rá már most lélekben.

(Én pedig ígérem, hogy gyorsítok a szervezésen. Erika olyan kedvesen, tapintatosan noszogat, hogy az többet ér minden más eszköznél. Hát nem lehetek erre érzéketlen!)

Vásárhelyi Tamás

Iskolazöldítés

Az „Iskolazöldítés” program keretében október közepén fejeződött be a Teleki Blanka Ált. Iskola (Budapest, XI. ker. Bikszádi út 61.) tantestületének továbbképzése. Az Iskolazöldítés továbbképzést négyéves sikeres működés után újra benyújtottuk akkreditáltatásra (amelyet meg is kaptunk), s ennek birtokában indítottuk el ezt a képzést. Nem véletlen, hogy hozzánk fordultak, s hogy éppen környezeti szemléletformáló továbbképzést rendeltek meg, hiszen egyrészt olyan iskoláról van szó, amely már harmadik alkalommal fut neki az Ökoiskola cím elnyerésének, másrészt ebben az iskolában tanít Schenkerik Zsuzsa, egyesületünk régi oszlopos tagja.

A tantestületből közel 30-an vettek részt a továbbképzésen. A foglalkozásokat (rajtam kívül) Albert Judit, Bartha Cili és a fentebb említett Schenkerik Zsuzsa tartotta.

Kifejezetten érdekes, kihívás jellegű feladat volt olyan tantestület számára továbbképzést vezetni, ahol sok nagyon tapasztalt, jól felkészült környezeti nevelő van. A résztvevők ezekben a napokban a záródolgozatot írják, amely feltétele a tanúsítvány kiadásának.

Victor András

Tagjaink írták

Vidéki csoportjaink életéből

A debreceni helyi csoport tevékenysége

szept. 30. Munkatervkészítés

okt. 1. szombat: Családi nap a Nagyerdőn, az utolsó nyári napon

Szülők-gyerekek, nagyszülők-unokák címmel családi napot hirdettünk és rendeztünk, a debreceni óvodások és hozzátartozóik részére.

Összesen 60(!) fő jött el, mintegy 18 család. Nagyon kellemes délelőttöt töltöttünk együtt, amit a gyönyörű, napfényes idő is segített. A legbájosabb résztvevő egy nagymama volt. Őt délutánra, születésnapot ünnepelni hívták meg a gyerekei és az unokái. Előtte azonban úgy döntöttek, hogy részt vesznek a mi családi napunkon is. A nagymama egy szép arcú néni, 60 körüli, ünneplőruhában volt, lábán pedig csinos szandál. Az utóbbi hetek szárazsága miatt az erdei úton tövig süllyedt a szandálja sarka a mély homokba. Szomorúan néztem a lábára, és azt mondtam, hogy nem hiszem, hogy végig tud jönni a túrán, mert nagyon meg fog fájdulni a lába. Tudja kedves, válaszolta mosolyogva, eredetileg nem ide készültem én, csak az unokám kedvéért jöttem. De majd kitalálok valamit. Azzal lehajolt és lehúzta a szandált, majd mezítláb folytatta a sétát. Ezt látva eszembe jutottak gyermekkorom boldog napjai, amikor a tanyáról mezítláb jöhettünk haza a faluba, s ha egy kis langyos eső is volt, én bizony minden pocsolyába beleléptem... A nagymama(társ) valószínűleg hasonló emlékeket élhetett át, mert azt mondta: csak egy kis langyos eső hiányzik, hogy úgy érezhessem magam, mint gyerekkoromban!

Mindkettőnknek gyönyörű délelőttünk volt!

okt. 16. Torzsás napok Hajdúhadházon

Hadház már a 19. század elejétől híres káposztatermelő mezőváros volt, melynek lakói utóbb felelevenítették a hagyományos káposztás ételek készítését. A káposztát termelő családok asszonyai ma is külön színfoltjai a debreceni piacnak. Állandó standon árulják a debrecenieknek a csodálatos illatú, szinte átlátszó fejes káposztákat. Az én férjem már 20 éve mindig ugyanannál az asszonynál vásárolja a savanyú káposztát, amiből én az anyósomtól tanult debreceni, füstölthúsos töltött káposztát készítem. A rendezvényre – Enyedi Zsuzsi, hadházi tagtársunk meghívására – az idén is kilátogattunk, és megkóstoltuk a leghíresebb főzőasszonyok főztjét. Aki nem vezetett autót, azokat étvágycsináló pálinkával is megkínálták a jó hadháziak, amit porciós üvegből kínáltak. Én ennek csak az illatát élvezhettem, mert én voltam a sofőr.

okt. 22–23. Tanulmányút a Mátrába

Az alföldi erdők után most a Mátra vidékére megyünk, hogy gyönyörködhessünk a bükkösök őszi lombkoronájában. A szállásunk a gyönyörű fekvésű palóc településen, Mártraderecskén lesz, megnézzük Gyöngyösön a Mátra Múzeum kiállítását, a gyöngyöspatai templomban a Jesszefa oltárt, amelyet 1878-ban átfestettek és átaranyoztak. Gyalogtúránkat egy mofettalátogatással és a Mátraderecske határában lévő Baláta bércen álló Knázs várrom megmászásával fejezzük be.

Reméljük, hogy az időjárás is kegyes lesz hozzánk, és jól fogjuk érezni magunkat.

Csapóné Tábori Hajnalka

A baranyai csoport őszi hírei

Idén október 3–9. között került megrendezésre a XV. Erdők Hete, melyen a Mecsekerdő Zrt. munkatársai 3 korcsoportban (3–4.; 5–8; 9–10. évfolyam) várták a megye általános és középiskolás diákjait és pedagógusait erdőismereti vetélkedőre.

Az erdőismereti verseny célja, hogy erdészek vezetésével terepen, valamint ezt kiegészítve feladatlap segítségével otthoni kutatómunkával rávilágítson arra, hogy hazánk erdeinek faállománya nemcsak az ökológiai körforgás része, az üvegházhatást okozó gázok folyamatos megkötésével a klímaváltozás ütemének mérséklője, hanem fontos – a tartamos (fenntartható) erdőgazdálkodásnak köszönhetően folyamatosan növekvő mértékű – megújuló természeti erőforrásunk is, mely a nemzeti jövedelem egy részének alapja. A versenyen közel 150-en vettek részt.

Október 20–22. között a Zöld-Híd Alapítvány megrendelésére a Mecsekerdő Zrt. tartott tanártovábbképzést Sás-völgyben, az Erdő Házában.

A továbbképzés célja, hogy a pedagógusok megismerjék a természeti környezettel való gazdálkodást, a hiteles erdőgazdálkodási gyakorlatot, azért, hogy azt továbbadhassák az általuk oktatott tantárgyakon keresztül a tanulók felé, ezzel is hozzájárulva a jövő nemzedék környezetbarát magatartásának kialakításához.

Az erdőismereti versenyről és a továbbképzésről értesítettük a baranyai csoport tagjait, és nagy örömünkre többükkel találkoztunk a programokon.

Scheitler Adrienn

Programajánló

Ennek a tanulmányútnak már ugyan vége van, de felkeltheti érdeklődésedet egy hasonló programon való részvételhez.

„Globális tapasztalatcsere” Dániában

A **Zöld-Híd Alapítvány** 2011 szeptemberében 5 napos tanulmányúton vett részt Dániában. A **Globális tapasztalatcsere** című projekt megvalósulására az elnyert NCA-

támogatás teremtette meg a lehetőséget. A projekt célja a magyarországi civil szervezetek külföldi és nemzetközi szervezetekkel való együttműködése, tapasztalatcseréje a nemzetközi jó gyakorlatok meghonosítása. Az általunk megismert dániai civil szervezet, a **Crossing Borders** hasonló célokért küzd, tevékenységeikben számos párhuzamot véltünk felfedezni.

A dániai szervezetnek több projektje van, mely nemzetközi szinten működik. A **Klíma Nagykövet Program**, illetve a **Globális Nevelés Program**, olyan nagyszabású, sikeres projektek, melyeket szeretnénk adaptálni a hazai gyakorlatba is. Szervezetünk egyik fő célkitűzése a globális nevelés területének hazai, nevelési és oktatási programokba való bekerülésének elősegítése. A globális nevelés fontosságát döntéshozóink már hazai szinten is elismerték,

azonban a közoktatásban még nem kapta meg a megfelelő kereteket, többnyire civil szervezetek munkájához köthetők a globális nevelés projektek. A nemzetközi gyakorlatban már nagyobb múltra tekint vissza a globális nevelési projektek megvalósítása. A tanulmányút során az ott tapasztaltak alapján, hasonló projektet szeretnénk megvalósítani, ezáltal elősegítve a nevelési terület létjogosultságának elfogadását mind az informális, mind a nemformális, mind a formális oktatásban.

A program összeállításánál a globális és környezeti nevelési tevékenység megismerése volt a fő szempont, emellett a környezetvédelemhez, fenntarthatósághoz kötődő intézmények, helyszínek, ökofalvak megtekintése. Az általunk meglátogatott *Crossing Borders* nevű civil szervezet székhelye a dán fővárostól, Koppenhágától 35 km-re, festői környezetben fekvő kikötővároska, **Humlebaek**. A **Krogerup College**, vagy ahogy ott nevezik

folkehøjskole, azaz *népfőiskola* ad otthont a szervezetnek. Dániában elterjedt a népfőiskola intézményrendszere, amit a dánok az élethosszig tartó tanulás egyik fontos állomásának tartanak.

Talán kevesen tudják, hogy ezt a nemformális oktatási-nevelési formát *Grundtvig* vezette be a 19. században. A dán kormány által jelentős összegekkel támogatott népfőiskola látogatásának egyetlen feltétele a 18. életév betöltése, és az út szabaddá válik a közösségi tanulásra, a felfedezésre és az együtt- gondolkodásra. S hogy az odaérkező, tanulni vágyó, lelkes fiatalok ne csak a lelküket táplálhassák, egy **Krogerup Avlsgaard** nevű ökogazdaság működik a népfőiskola mellett. Az itt megtermelt fűszerek, zöldségek, sajtok garantáltan 100%-ban organikusak. A *Crossing Borders* szervezet vezetője, *Garba* ugyan nem mondható tipikus dánnak, hiszen Mauritániából származik, azonban hatalmas élettapasztalatával, pozitív életszemléletével jelentősen hozzájárul ahhoz, hogy az ott töltött idő felejtethetetlen legyen mindenki számára, akit bármilyen okból odasodor az élet. Ha bárkit megkérdeznénk, hogy mi jut eszébe Dániáról, talán elsőre a híres skandináv

jóléti modellt, a kis hableányt, az Andersen-meséket, Hamletet, a dán királyfit, a Tuborgot vagy a LEGO-t említene, ám Dánia ennél jóval több és gazdagabb, főként zöld szempontból. Utunk során számos olyan helyszínen jártunk, melyekből több ötletet is meríthettünk jelenlegi projektjeinkhez.

Talán sokan ismerik a Zöld -Híd Alapítvány interaktív oktatótermét, az Ökokuckót. Ennek a dániai változata az *Experimentarium*, ahol egy földrengést is megtapasztalhattunk, valamint fizikai, kémiai és biológiai megfigyeléseket tettünk játékos formában. Dánia kulturális szempontból is sok kincset rejt. A Humlebaekben található híres **Louisiana Múzeumból** amellet, hogy gyönyörű panoráma nyílik Svédországra, számos fenntarthatósággal kapcsolatos kiállítás is megtekinthető. A 2000 óta világörökségi területté nyilvánított **Kronborg-kastély** a modern kor technikai vívmányai segítségével pedig minden korosztály számára élvezetessé teszi a kiállítást.

Dánia a világ egyik legzöldebb és legszelesebb állama. Energiaellátásának jelentős részét a szélenergiából fedezi, sőt olyan sziget is található itt, mely 100%-ban megújuló energiára épül. A kerékpározás pedig, mint környezetbarát közlekedési forma, a dánok mindennapi életének szerves része. Az út során számos tapasztalattal, élménnyel gazdagodva, új ötletekkel, tervekkel tértünk haza, melyek által színesíthetjük globális nevelési tevékenységünket.

Valkó Kornélia
Zöld – Híd Alapítvány

Projektjeinkről

Bábozd zöldre az otthonod!

Ez volt a címe az Európalánta Egyesület által vezetett (nyáron lezárult) KEOP-projektnek, melybe egyesületünk is bekapcsolódott. A mi feladatunk szakanyag írása volt, továbbá a résztvevő óvónők számára felkészítő foglalkozások tartása volt. Három helyen tartottam meg az országban a *Hogyan élünk – és hogyan kellene?* című ppt-előadásomat, helyszíneként kb. 25 résztvevőnek. A foglalkozás része volt az is, hogy a projekt gerincét alkotó bábjátékban és bábos könyvben szereplő bábokhoz a résztvevők környezetvédelmi játékokat, meséket, történeteket találtak ki azzal a céllal, hogy majd a saját ovis csoportjukban azokat el is játsszák.

A projekt sikeréből kiindulva reménykedünk, hogy a KMOP-s folytatás is hasonlóan jóízű lesz.

Victor András

Zöldi Ákos ökolábnyomprojekt az Egyszervolt.hu keretében

Egyesületünket (rajtam kívül) Varga-Kocsis Anikó, Laskovics Kati és Wintche-Mikesch Viktor képviselte. A feladatunk alapvetően a www.egyszervolt.hu honlapon megjelenő online játékok tartalmi kidolgozása volt. Ezek a játékok hónapokon keresztül (apránként „adagolva”) mentek a honlapon. A játék keretgondolata az volt, hogy miképpen lehet csökkenteni az ökolábnyomunkat. A résztvevő kb. 6000 gyerek különböző játékok révén egyrészt sokat tanult a környezetvédelemről, az ökológiai lábnyomról és annak tényezőiről, valamint a csökkentés praktikáiról, másrészt vetélkedett a többiekkel – de leginkább önmagával! –, hogy hogyan csökkenthetné a honlapon állandóan jelzett ökolábnyomát.

A projekt a vége felé közeledik. A hatékonyságmérés elemzését végeztük el éppen nemrég. Nagy pozitívuma a projektnek, hogy nagyon nagy publicitást kapott az egyesület részben a honlapon, részben a projekt második felében lezajlott regionális rendezvényeken. (Azon kívül sokat tanultunk erről az online világról.)

Victor András

Otthon az erdőben

2011 az **erdők nemzetközi éve**. Ebből az alkalomból egyesületünk az IKEA Lakberendezési Kft. támogatásával a budapesti, budaörsi és vonzáskörzetükbe tartozó általános és középiskolák részére pályázatot ír ki *erdőkkel, fákkal kapcsolatos projektnapok tervezése és megvalósítása* témában. A 25 legjobb projektterv megvalósulását egyenként 165 500 Ft-al támogatjuk. A részletekkel az MKNE honlapján jelentkezünk. A pályázattal kapcsolatban érdeklődni lehet az otthonazerdoben@mkne.hu e-mail címen, illetve a 06-20 446-7495-ös telefonszámon.

Ezúton felhívjuk minden kedves érdeklődő figyelmét arra, hogy november 14-én délután 14 és 18 óra között projektindító módszertani börsét tartunk. Itt erdőpedagógiával, általában környezeti neveléssel kapcsolatos kiadványokkal, játékos foglalkozásokkal, előadásokkal és a projektismertetővel várunk mindenkit nagy szeretettel. Emellett november 18-án délután, illetve 19-én délelőtt 5 órás képzést tartunk az érdeklődőknek a fenti témával kapcsolatban. A képzés ingyenes, és tanúsítványt állítunk ki az azt igénylőknek.

Halácsy Ágnes

Versek, szépségek

Zelk Zoltán: Ez már az ősz

Ez már az ősz. Itt-ott még egy tücsök,
dalt próbál szegény, a füvek között.
Szakad a húr, szétfoszlik a vonó –
nem nótaszó ez már, de búcsúszó.

Ez már az ősz. Borzongva kél a nap.
Közelg a rozsdaszínű áradat.
Átzúg kertek, erdők, hegyek fölött –
elnémul a rigó, el a tücsök.

Mily korán jó, mily korán tör felénk –
hogy kortyolnánk még a nyár melegét!
Be üres is volt idén a pohár,
be hamar elmúlt ajkunktól a nyár!

S hallod, ők is, hogy szürcsölik a fák
az őszi ég keserű sugarát.
Hiába isszák, nem ad már erőt,
csügged az ág, sárgára vált a zöld.

Csügged az ág, ejti leveleit.
Ó, ha az ember is a bűneit
így hullatná! s lomb nélkül, meztelen,
de állhatnék telemben büntelenül.

Signor István: Ősz

Minden arany már, a Napsugár is,
mely ontotta kincsét egész Nyáron át
nézd, sok falomb, levél fáradtan hintázik
az őszi széltől, lehullni, pihenni vágy...

Piros bogyók csüngnek csontváz-ágon,
társuk a lomb alig takarja őket
várják a sorsuk, s egy szeles nappalon
lehullva földre, adnak új életet...

Arany tutajként sodródik a vízen
hajtva a széltől egy árva falevél,
táplálta anyját rövid kis életében,
most letette sorsát... tovább már nem remél...

Szép most az Ősz. Akárha köddel
érkezik egy hűvös hajnalon,
s míg fázósan bújunk össze a csípős esőben,
a Föld készül. Mereng új Tavaszon...

Közérdekű

Segítség kérése Blabá kosarának feltöltéséhez!

Egyre több rendezvényre hívják egyesületünket, mert hallottak ötletes és tanulságos természetismereti játékainkról. Hogy ne kelljen mindig összeszedni, elkéregtetni töletek az eszközöket, tárgyakat, illetve hogy legyen az egyesületünknek egy egységes játékgyűjteménye, amit hurcolászni lehet, Blabá tiszteletére és az ő ötletei alapján, elkezdtük készíteni és gyűjteni a kézzel fogható „játékokat” az irodában, egy nagy műanyag dobozban **BLABÁ KOSARA** néven.

Ami eddig benne van: magfelismerés, tapizsákok, titokdoboz, kvízzjátékok.

Sok minden hiányzik még, melyek egy részét nagyon nehéz reprodukálni. De azért, amit csak lehet, próbáljunk meg!

tobozok (felismerős, célba dobós), gombák (szárítva), koponyák, tollak, gallyak, kövek, fakérgesek, illatok

A nagy kérdés: ki az, aki szívesen felvállal egy-egy témát, és „felismerős” játékot készít belőle? Az irodában lévő fóliázó géppel hosszú időre használhatóvá tudjuk tenni a nyomtatott lapokat is.

Ezenkívül örülünk minden felajánlásnak és ötletnek, amit még beletennének a játékos dobozba!

A „Blabá kosara(sok)” csapatába várjuk a jelentkezést, a konkrét ötleteket, felajánlást november 15-ig!

Bartha Cili

(barthacili@gmail.com)

Hírek dióhéjban

- Az ügyvezetői igazgatói állásra eddig 19 fő jelentkezett. Az interjúztatást Kelen Gábor segítségével előkészítettük s elkezdtük. Az interjúztatást végzik: Kelen Gábor, Victor András, Saly Erika. Segítséget vállaltak a folyamatban: Marsi Mónika, Halácsy Ágnes, Újszászi Györgyi. Az álláshirdetés felfüggesztésig érvényes, vagyis míg meg nem találjuk az egyesület számára legmegfelelőbb embert (www.mkne.hu – Aktuális).
- Szilágyi Ákos választmányi társunk apuka lett. Kisfia: Szilágyi Bátor Balázs. Gratulálunk nekik! A Facebookon olvashattok a vidám apuka hétköznapjairól, örömeiről.
- Az egyesületünknek felajánlott SZJA 1%-ból befolyó összeg 181.413 Ft. Köszönjük azoknak, akik céljaink eléréséhez ily módon is hozzájárultak!
- Egyesületünk tagjai, önkénteseink, valamint tanítványaink közül többen sok-sok óra önkéntes munkát végeztek az elmúlt időszakban. Hálás köszönet mindenkinek! A visszajelzések alapján remekül helyt álltunk, sikeresen eleget tettünk a felkéréseknek. Az OMÉK-on: Kun Lászlóné, Szikoráné Tóth Anna, Klucsik Tamás, Gergely Nóra, Szekeres Tamás, Laskovics Katalin, Benkő Bernadett, Kanalas Sándor. A dörögdi szüreten: Németh Mária, Darvas Kata, Kelen Gábor, Wintsche-Mikesch Viktor, Hegedűs Andrea, Klein Ibolya. A szentendrei REC-ben: Halácsy Ágnes, Koós Diána, Grúz Adrienne, Saly Erika. A Duna-tisztításon, a sérült gyerekek napján az Állatkertben több diákunk is (ld. cikkek).

Saly Erika

Felelős kiadó: az Egyesület elnöke Szerkesztő: Hársas Éva Tördelés: Szekeres Tamás Postacím: 1397 Bp., Pf. 530. Honlap: www.mkne.hu
--

Iroda: 1113 Bp., Zsombolyai u. 6. Tel/Fax: 321-4796 E-mail: mkne@mail.datanet.hu Fogadóórák: hétfő–péntek: 10–12h és 14–16h (előzetes egyeztetés alapján)
